

Ил тод байдал

Олон нийтийн
оролцоо

Нээлттэй засаглалын
түншлэл

Шилэн данс

МОНГОЛ УЛСЫН ТӨСВИЙН НЭЭЛТТЭЙ БАЙДАЛ

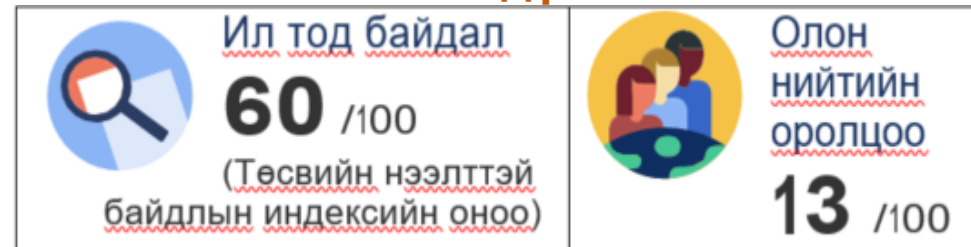
Нээлттэй нийгэм форум ТББ-ын
Хөтөлбөрийн менежер Д.Оюунбадам

2022 оны 10-р сар

“Төсвийн нээлттэй байдлын судалгаа 2021”

- Олон улсын төсвийн түншлэл байгууллага (www.internationalbudget.org)
- 120 улс

Монгол Улсын дүн

МОНГОЛ УЛСЫН ТӨСВИЙН ТӨСЛИЙН БАРИМТ БИЧИГТ ТУСГАХ МЭДЭЭЛЭЛ

ТӨСВИЙН ТООЦООЛОЛ

- Төсвийн жилээс цааш хамгийн багадаа хоёр жилээр хийсэн төсвийн ангиллаарх орлогын тооцоолол (татварын болон татварын бус гэх зэрэг)

- Төсвийн тооцооллыг хийхдээ суурилсан хүүгийн түвшин
- Макро эдийн засгийн янз бүрийн төсөөлөл нь төсөвт үзүүлэх нөлөөлөл(өөрөөр хэлбэл, мэдрэмжийн шинжилгээ)-ийн мэдээлэл

ӨР

- Тухайн жилийн болон өмнөх жилүүдийн өрийн бүтцийн дэлгэрэнгүй мэдээлэл
- Засгийн газрын цаашдын өр төлбөр болон түүний санхүүгийн тогтвортой байдлыг урт хугацаанд үнэлсэн тооцоолол.

МОНГОЛ УЛСЫН ТӨСВИЙН ТӨСЛИЙН БАРИМТ БИЧИГТ ТУСГАХ МЭДЭЭЛЭЛ

ТӨСВИЙН ЗАРЛАГА

- Төсвийн жилээс цааш хамгийн багадаа хоёр жилээр хийсэн төсвийн аль нэг ангиллаарх зарлагын тооцоолол
- Төсвийн жилийн өмнөх жилийн зарлагыг зориулалтаар ангилсан байдлаар

Эдийн засгийн	Төсвийн захирагчаар
Төсвийн ангилал	
Зориулалтаар	Хөтөлбөрөөр

- ЗГ-ын бодлогуудын санхүүгийн нөлөө хүн амын янз бүрийн бүлэгт ямар байхыг харуулсан зардлын хувилбарууд

Зардлын хувилбарууд, нөлөөлөл

Хүйсээр	Насаар	Орлогын түвшнээр	Бүс нутгаар
---------	--------	------------------	-------------

МОНГОЛ УЛС ТӨСВИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛАА ХЭРХЭН ДЭЭШЛҮҮЛЭХ ВЭ?

Монгол Улсын
нэгдсэн төсвийн
хагас жилийн
тайлан

Хагас жилийн тайланг
боловсруулж цахим
хэлбэрээр цаг тухайд нь
нийтлэх

Өрийн дүнг жилийн
эцсийн тайланд тусгах

МОНГОЛ УЛСЫН
ХУУЛЬ

МОНГОЛ УЛСЫН
2021 ОНЫ
ТӨСВИЙН ТУХАЙ

Баталсан төсөвт тухайн
жилийн орлого болон
зарлагын мэдээллийг эдийн
засгийн иж бүрэн ангилал
болон чиг үүргийн ангиллаар
тооцон оруулах

Иргэдийн төсвийн иж
бүрэн байдлыг
нэмэгдүүлэх

Excel
CSV
Json

Төсвийн тоон мэдээллийг PDF, Word хэлбэрээр нийтэлж буй нь компьютероор боловсруулалт хийхэд хялбар бус тул **.csv**, **.xls/.xlsx**, **.json** гэх мэт форматаар нийтлэх

Зорилт 6: Улсын төсөв, төсвийн хөрөнгө оруулалтад иргэдийн оролцоо, хяналтыг нэмэгдүүлэх

Төсвийн үйл явцын мэдээллийн ил тод, шуурхай бөгөөд иж бүрэн байдлыг хангах зохицуулалтуудыг төсвийн хууль тогтоомжинд оруулах, үүний дотор Төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлтийн журамд зарим зохицуулалтыг нэмж тусгах

- Улсын төсвийн хөрөнгөөр ирэх онд санхүүжүүлэх төсөл, арга хэмжээний маягтад шинээр эхлэх төслүүдийн хувьд “тухайн төсвийн жилийн санхүүжилтийн дүнг нийт төсөвт өртөгт эзлэх хувиар”, шилжих төслүүдийн хувьд “анх батлагдсан төсөвт өртөг” гэсэн мэдээллүүдийг нэмэх;
- Төсвийн тодотгол хийгдэх тохиолдолд УИХ-д өргөн баригдах хөрөнгө оруулалтын төслийн жагсаалтын тусгайлсан маягтуудыг боловсруулах.

Шилэн дансны нэгдсэн системийг НЗТ-ийн 4-р төлөвлөгөө хэрэгжих хугацаанд нээлттэй өгөгдлийн зарчмаар иж бүрэн шинэчлэх

Улсын төсвийн үйл явц, хөрөнгө оруулалт, зарцуулалт тусгай сангууд, гадаадын зээл тусламжийн зарцуулалтын талаар иргэд, олон нийт, татвар төлөгчид жилийн турш саналаа өгч хэлэлцүүлэг өрнүүлж байх цахим талбарыг бий болгох.

ШИЛЭН ДАНСНЫ МЭДЭЭЛЭЛ

**1 сая
төгрөг**

Шилэн дансанд нийтлэх гүйлгээ, худалдан авалтын үнийн дүнгийн доод хэмжээ 5 сая төгрөг байгааг бууруулж 1 сая төгрөг болгох

ШИЙДВЭР

Төсвийн зарлага гаргахтай холбоотой шийдвэрийг Шилэн дансанд нийтлэх байдлыг дээшлүүлэх

АУДИТ

Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтэд нэг жилд хийх аудитын тоог нэмэгдүүлэх, аудитын зөвлөмжийн хэрэгжилтийг сайжруулах

Төсвийн үйл явц дахь олон нийтийн оролцоог хэрхэн дээшлүүлэх вэ?

Улсын Их Хурлын зүгээс:

- Олон нийтийн, эсвэл иргэний нийгмийн байгууллага(ИНБ)-ын төлөөлөгч төсөв батлагдахаас өмнөх болон нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн сонголд оролцож мэдүүлэг өгөх боломж бүрдүүлэх;

Сангийн яамны зүгээс:

- Төсөв боловсруулах үе шатанд олон нийтийн оролцоог хангах;
- Эмзэг болон төлөөлөл багатай бүлгийг шууд, эсвэл тэдгээрийг төлөөлдөг ИНБ-уудаар дамжуулан төсвийн хэлэлцүүлэгт оролцуулах.

Үндэсний аудитын газрын зүгээс:

- Аудитын шалгалт хийх үйл явцад олон нийт хувь нэмэр оруулах боломжийг бүрдүүлсэн албан ёсны механизмыг бий болгох;
- Аудитын сэдвийн чиглэлээр иргэдээс өгсөн саналыг аудитын хөтөлбөр боловсруулахдаа хэрхэн ашигласан талаарх тайланг иргэдэд хүргэх.

Анхаарал хандуулсанд баярлалаа.